

Облік і оподаткування

УДК 614.27:615.12:336.225.4(046)

Овсюк Ніна Василівна

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Національний авіаційний університет*

Ovsiuk Nina

*Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of Finance, Accounting and Taxation
National Aviation University
ORCID: 0000-0002-8776-9503*

Афанас'єва Інна Іванівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Національний авіаційний університет*

Afanasyeva Inna

*Doctor of Economics, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Finance, Accounting and Taxation
National Aviation University
ORCID: 0000-0002-6518-3237*

Лебедєва Анастасія Олексіївна

*студентка
Національного авіаційного університету*

Lebedeva Anastasia

*Student of the
National Aviation University
ORCID: 0000-0003-4784-0210*

**ОРГАНІЗАЦІЯ АПТЕЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ
ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ**
**ORGANIZATION OF PHARMACY BUSINESS AND FEATURES OF
ITS TAXATION**

Анотація. В даній статті мова йде про особливості провадження аптечної діяльності в Україні. Охарактеризовано історичний шлях розвитку такої діяльності та зростання попиту на товари та продукцію фармацевтичних підприємств. Досліджено сутність аптек та їх основне завдання. Проведено аналіз основних функцій аптечних закладів та вимог до умов здійснення аптечної діяльності, таких як певне технічне оснащення, вимоги щодо кваліфікації персоналу, вимоги до приміщення аптечного закладу, санітарних умов, критеріїв розташування, що свідчить про значну кількість певних особливостей господарювання, що впливають на обліковий процес та вимагають постійного його удосконалення. Розроблено широку класифікацію аптечних закладів, зокрема характером діяльності, контингенту та специфіки. Представлено порядок відкриття аптечного закладу з точки зору підприємця. Особлива увага присвячена процесу ліцензування діяльності аптек, що пов'язана із жорсткими вимогами основ законодавства України про охорону здоров'я та значної кількості відповідних нормативних актів та вимагає ретельного контролю за здійсненням фармацевтичного бізнесу, визначено сутність, основні функції ліцензування та порядок процесу отримання ліцензії. Розглянуто нормативно-правову базу, згідно якої функціонують аптеки, особливі увагу присвячено Закону «Про лікарські засоби», який вважається основним для цієї галузі. Окреслено певні особливості оподаткування аптечної діяльності, які мають бути враховано при формуванні системи оподаткування суб'єктами аптечного бізнесу, зокрема наявність трьох різних ставок податку на додану вартість та випадки застосування

кожної з них. На підставі дослідження пропозицій науковців виділено основні проблеми фармацевтичної діяльності та розроблено напрями підвищення якості обліку як інформаційної системи процесу прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: аптечний бізнес, облік і оподаткування лікарських засобів, ліцензування аптек, особливості аптечної галузі, організація аптек.

Summary. *This article is about the peculiarities of conducting pharmacy activities in Ukraine. The historical path of the development of such activities and the growth of demand for goods and products of pharmaceutical enterprises is characterized. The essence of pharmacies and their main task has been studied. An analysis of the main functions of pharmacy establishments and the requirements for the conditions of carrying out pharmacy activities, such as certain technical equipment, requirements for personnel qualifications, requirements for the premises of the pharmacy establishment, sanitary conditions, location criteria, was carried out, which indicates a significant number of certain features of management that affect the accounting process and require its constant improvement. A broad classification of pharmacy establishments has been developed, in particular by the nature of activity, contingent and specificity. The procedure for opening a pharmacy from the point of view of an entrepreneur is presented. Special attention is devoted to the process of licensing the activities of pharmacies, which is related to the strict requirements of the basic legislation of Ukraine on health care and a significant number of relevant regulatory acts and requires careful control over the implementation of the pharmaceutical business, the essence, main functions of licensing and the order of the process of obtaining a license are defined. The regulatory legal framework under which pharmacies operate is considered, special attention is devoted to the Law "On Medicinal Products", which is considered the main one for this industry. Certain*

features of the taxation of pharmacy activity are outlined, which should be taken into account when forming a system of taxation by subjects of the pharmacy business, in particular, the presence of three different rates of value added tax and the cases of application of each of them. On the basis of the study of scientists' proposals, the main problems of pharmaceutical activity were highlighted and directions for improving the quality of accounting as an information system of the management decision-making process were developed.

Key words: *pharmacy business, accounting and taxation of medicines, licensing of pharmacies, peculiarities of the pharmacy industry, organization of pharmacies.*

Постановка проблеми. Аптечний бізнес є одним з найприбутковіших видів діяльності. Товари фармацевтичного спектру завжди користуються значним попитом, адже люди не бажають заощаджувати на своєму здоров'ї та здоров'ї своїх рідних. Згідно статистичних даних, у середньостатистичного українця витрати на фармацевтичну продукцію займають 4-5 позицію в рейтингу всіх витрат. Тому аптечних установ стає тільки більше, конкуренція між ними посилюється. Тільки протягом останніх років темп приросту фармацевтичного ринку становить 20-25 відсотків щорічно.

Завдяки появі лікарських засобів та розвитку сучасного фармацевтичного виробництва відбулося зростання середньої тривалості життя по всьому світу. Історичний досвід свідчить про те, що півтора століття тому лікуванням простого населення займалися особи, які не мали відношення до медицини. Тоді в 1865 році було оприлюднено новий документ, згідно якого органи місцевого самоврядування на місцях масово створювали земства, земські збори і земські управи. Ці установи мали за свій обов'язок проводити просвітницьку діяльність щодо профілактики захворювань серед населення та надавати їм медичний догляд [1]. Саме

завдяки набутому земськими установами досвіду ми зараз і маємо цей рівень розвитку фармацевтичної галузі.

Сьогодні, коли Україна прямує до Європейського Союзу, особливі зусилля направлені державою на інтеграцію міжнародних стандартів в усі сфери функціонування країни. Аптечна діяльність не є виключенням, адже щодо неї також підвищуються вимоги щодо організації та умов здійснення такої діяльності. Технічне оснащення, висококваліфікований персонал, санітарні умови, критерії до розташування, ведення обліку та складання звітності, можливі пільги - все це суворо регламентується та контролюється. Головною метою провадження господарської діяльності є отримання максимального прибутку, але навіть у цьому аптечна галузь є особливою, мова йде не лише про отримання прибутку; першочерговим завданням має бути допомога населенню, забезпечення його всіма необхідними фармацевтичними препаратами та продукцією медичного призначення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичному вивченню, особливостям організації й розробці шляхів удосконалення організації та функціонування аптечних закладів цікавилися багато вчених. В. Борищук [1], Л. Гала [3], О. Руба [4], О. Кудирко [7], В. Злагода [8], О. Саєнко [9], О. Пристемський [10], І Рев'яцький [11] приділяли свою увагу цій темі, що підкреслює її актуальність.

Мета статті. Розгляд теоретичного змісту та особливостей створення і функціонування аптечних закладів, організаційних засад їх обліку та оподаткування в сучасних умовах функціонування суб'єктів фармацевтичного бізнесу; виділення існуючих проблем даної галузі та знаходження напрямків їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Аптека є закладом охорони здоров'я, що функціонує на підставі ліцензії, в якому здійснюється виготовлення та реалізація лікарських засобів і товарів аптечного асортименту за встановленими чинним законодавством правилами [2]. Ключовим завданням

аптеки є задоволення потреб населення у наданні кваліфікованої та своєчасної фармацевтичної допомоги, відповідно до чинного законодавства та міжнародних стандартів. Окрім основного завдання, аптечні заклади також виконують ряд функцій (рис.1).

Рис. 1. Функції аптечних закладів

Джерело: розроблено автором на основі джерела [3]

Вся аптечна діяльність здійснюється за класифікатором видів економічної діяльності 47.73 під назвою "Роздрібна торгівля фармацевтичними товарами в спеціалізованих магазинах" та відповідно підпадає під групу торговельних закладів. Але відкрити бізнес в аптечній сфері набагато складніше ніж в іншому напрямку торгівлі через суворі вимоги до закладів охорони здоров'я, окреслених законодавчими актами. Згідно з нормативними актами МОЗ України, а також з вимогами умов ліцензування, аптека зобов'язана:

- знаходитися в ізольованому приміщенні з власним окремим входом; приміщення повинно підпадати під вимоги норм будівництва та протипожежної безпеки; загальна площа приміщення аптеки має бути від 50 квадратних метрів, з яких не менше 18 квадратних метрів відведено на

торгівельний зал (для сільських аптек дозволено вести діяльність на площі в 40 метрів квадратних);

- фасад приміщення має містити назву господарюючого суб'єкта, інформацію про графік роботи (режим роботи аптек затверджується суб'єктами господарювання за узгодженням з органами місцевої влади) та адресу найближчої чергової аптеки;

- у суб'єкта господарювання обов'язково має бути наявна низка торгово-виробничих та допоміжних приміщень;

- аптека має володіти певним переліком специфічних інформаційних, технологічних та господарських оснащень;

- забезпечувати придатні умови для виробництва, зберігання та реалізації товарів фармацевтичної групи;

- персонал має бути висококваліфікованим та періодично підвищувати рівень свого професіоналізму, регулярно проходити медичний огляд й мати спеціальний одяг і взуття [2].

Також на етапі відкриття аптечного закладу необхідним є визначення його виду. Класифікацій аптек існує багато також відповідно до їх спеціалізації (табл 1). Спеціалізація аптечних закладів являє собою організаційну форму надання фармацевтичного забезпечення населення.

Таблиця 1

Класифікація аптек за спеціалізацією

Ознака класифікації	Загальна характеристика
За характером діяльності:	> роздрібні - здійснюють відпуск товарів населенню за готівку; > оптові - обслуговують лікувально-профілактичні заклади (міжлікарняні, лікарняні), а також медико-санітарні частини та медичні пункти промислових підприємств, шкіл, дитячих садків та інші дрібні організації за безготівковим розрахунком; > оптово-роздрібні - обслуговують населення, лікувально-профілактичні установи та інші установи і підприємства (за готівку та безготівковий розрахунок)
За характером виробничої діяльності	> невиробничі - аптеки готових лікарських засобів;

	> виробничі - аптеки, що виготовляють лікарські засоби; виробничі, зі свого боку, поділяються на аптеки, які мають право: виготовлення нестерильних ліків; виготовлення ліків в асептичних умовах
За специфікою постачальницької діяльності	> аптеки відкритого типу - обслуговують тільки населення; > аптеки закритого типу - обслуговують лікувально-профілактичні заклади та інші організації та підприємства; > аптеки змішаного типу - обслуговують населення та лікувально-профілактичні заклади
За характером контингенту хворих, що обслуговується	> аптеки дитячих лікарських засобів; > аптеки матері та дитини; > геріатричні аптеки - обслуговують осіб похилого віку
За специфікою груп лікарських засобів, що відпускаються	> гомеопатичні; > аптеки рослинних лікарських засобів; > аптеки, які спеціалізуються на відпуску окремих груп лікарських засобів (протидіабетичні, офтальмологічні, дерматовенерологічні тощо)

Джерело: власна розробка

Аби відкрити власну аптеку та розпочати підприємницькою діяльністю в галузі фармацевтичного бізнесу, суб'єкт підприємницької діяльності має пройти декілька основних етапів (рис. 2), включно з етапом оформлення ліцензії на право займатися обраною діяльністю.

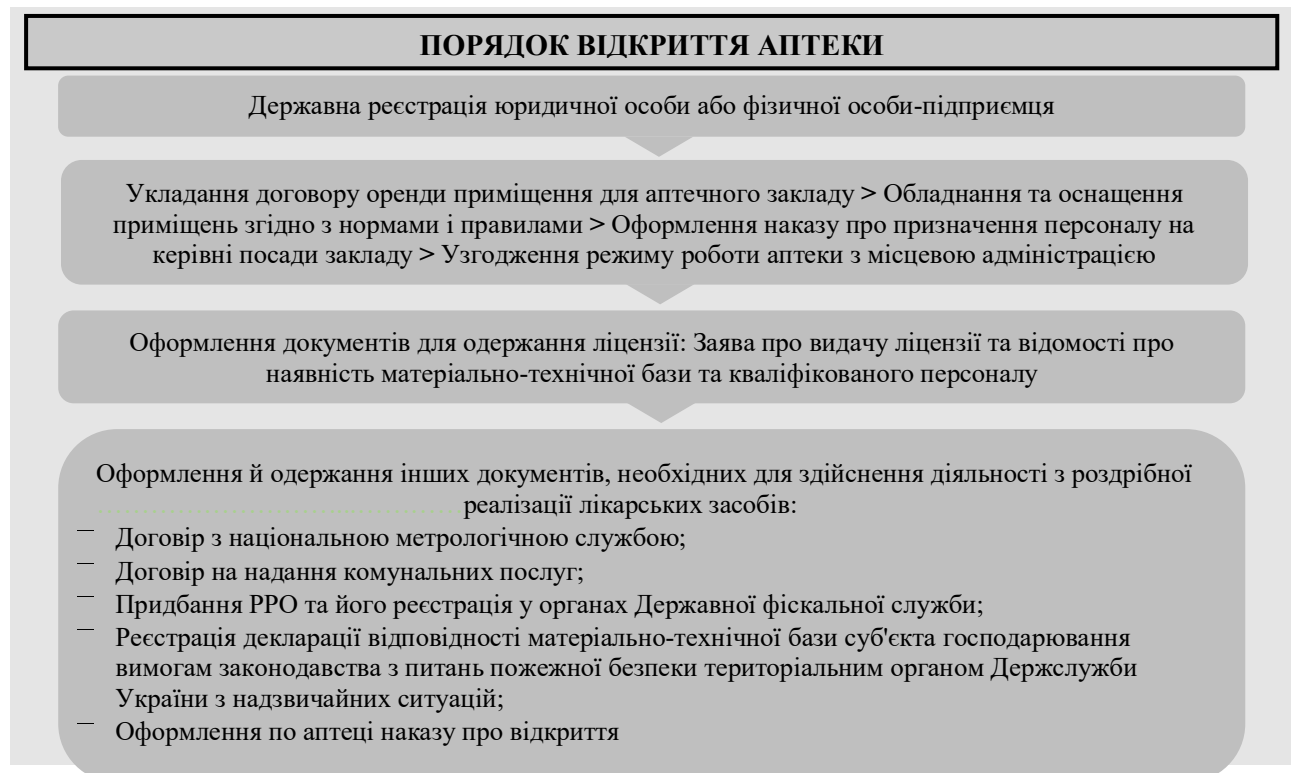

Рис. 2. Порядок відкриття аптечного закладу

Джерело: розроблено автором на основі джерела [4]

Етап ліцензування є дуже важливим і являє собою процедуру видачі, переоформлення та анулювання ліцензій, видачі дублікатів ліцензій, ведення ліцензійних справ та ліцензійних реєстрів, контроль за виконанням ліцензіатами ліцензійних умов, видача розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов, а також розпоряджень про усунення порушень законодавства. Протоколи ліцензування створені для виконання ряду функцій (табл. 2)

Таблиця 2

Функції ліцензування в галузі аптечної діяльності

Функція	Зміст функції
Контрольна	завдяки органу ліцензування держава контролює наявність умов для надання певного рівня, допомоги, підтвердження відповідності аптечного закладу встановленим критеріям та гарантії високої якості професійної діяльності
Звітна	проведення єдиного обліку всіх суб'єктів, які отримали ліцензію
Інформаційна	збереження реєстраційної справи суб'єкта господарювання, який подав документи на отримання ліцензії
Статистична	відстеження і аналіз динаміки розвитку ринку лікарських засобів та інших, пов'язаних із ним, даних
Захисна	ліцензування є способом захисту прав та інтересів як суб'єктів господарювання (шляхом надання для них рівних умов для певного виду діяльності), так і клієнтів аптек (шляхом створення умов для відпуску якісних, безпечних і доступних ліків

Джерело: розроблено автором на основі джерела [5]

Сам процес отримання ліцензії складається з наступних етапів, передбачених законодавством:

- 1) прийняття заяви на видачу ліцензії й відповідного пакету документів до неї (все це потенційний ліцензіат може надати в паперовій формі (особисто або поштою) або надіслати через портал електронного сервісу держави) та перевірка документів в першу чергу на правильність оформлення та достовірність наведених даних;
- 2) формування ліцензійної справи;
- 3) розгляд ліцензійної справи членами комісії;
- 4) визначення згоди претендента дотримуватися ліцензійних умов;

- 5) прийняття рішення про видачу ліцензії (це рішення орган ліцензування має прийняти не пізніше 10 днів з моменту отримання заяви);
- 6) реєстрація видачі ліцензії в спеціальному журналі обліку заяв та виданих ліцензій (він має бути пронумерований та прошнурований);
- 7) внесення підприємства до списку ліцензованих;
- 8) за видачу ліцензії суб'єктом господарювання має бути надіслана одноразова сплата розміром одного прожиткового мінімуму (сума береться з визначеного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, який діє на день прийняття рішення про видачу ліцензії);
- 9) проведення планових та позапланових перевірок об'єкта на предмет дотримання Ліцензійних умов.

Слід зазначити, що орган ліцензування може відмовити у видачі ліцензії, у наступних випадках:

- встановлення невідповідності здобувача ліцензійним умовам;
- виявлення недостовірності даних, які наведені в пакеті документів, наданих здобувачем ліцензії [5].

Згідно зі статтею 54 Основ законодавства України про охорону здоров'я всі громадяни мають бути забезпечені медичними засобами [6]. Контроль якості цих медикаментів має бути ретельним. Нормативно-правові документи щодо аптечної діяльності постійно змінюються відповідно до міжнародних стандартів. Законодавство регулює не лише правовідносини, що пов'язані із реєстрацією, виробництвом і контролем якості за реалізацією медичних препаратів, а й визначає обов'язки і права підприємств, організацій, а також повноважених органів виконавчої влади щодо цих видів економічної діяльності. З усього масиву існуючої документації, яка зокрема вузько спеціалізована щодо регулювання аптечної діяльності, можна виокремити близько 673 нормативно-правових актів та нормативних документів, які були введені протягом 1991–2021 років (чинних та тих, що втратили чинність). Найголовнішим

основоположником для аптечної галузі є Закон «Про лікарські засоби» [2], він поєднує найбільший масив інформації щодо аптечної діяльності. Особливістю такого виду підприємницької діяльності з боку законодавчого врегулювання є поєднання ролі продавця та виробника лікарських засобів якщо препарати виготовляються аптекою самостійно. Аптеки можуть частково відпускати продукцію безкоштовно або на пільгових умовах відповідно до норм діючих законодавчо-нормативних актів, але в такому разі підприємець не понесе збитків, адже ці суми будуть йому компенсовані з бюджету [7].

Зазначені особливості організації та здійснення аптечної діяльності, умови її ліцензування значною мірою впливають на процес ведення бухгалтерського обліку суб'єктами підприємницької діяльності.

ПКУ дозволяє власникам аптечної діяльності реєструватися як суб'єкт спрощеної системи оподаткування, але незалежно від системи оподаткування при реалізації лікарської продукції підприємствам необхідно використовувати систему РРО незалежно від загальної суми річного доходу для контролю прозорості відображення аптеками доходів і, як наслідок, сум сплачених податків. Важливою особливістю щодо оподаткування саме для аптек, на відміну від торгівельних підприємств, є використання різних вітсоткових ставок ПДВ (табл. 3). Також заслуговує на увагу той факт, що лікарські засоби та вироби медичного призначення не є підакцизними товарами. Навіть у разі придбання етилового спирту, якщо він використовується лише для виробництва ліків, підприємець не зобов'язаний сплачувати акцизний податок за умов не порушення цільового призначення продукції [8].

Таблиця 3

Ставки ПДВ в оподаткуванні аптечної діяльності

Ставка ПДВ	Умови її застосування
ПДВ 7%	Лікарські засоби дозволені для виробництва та застосування на території України та внесені до ДРЛЗ

ПДВ 20%	В усіх випадках коли неможливо застосувати ставку 7% або звільнення від сплати ПДВ
Без ПДВ (тобто звільнення від сплати ПДВ)	Передбачено законодавством у разі низки особливих випадків (наприклад, закупівля лікарських засобів на підставі угод зі спеціалізованими організаціями)

Джерело: розроблено автором на основі джерела [8]

Облік та оподаткування аптечної діяльності знаходяться у сфері уваги значної кількості науковців-економістів, практиків. До ключових пропозицій з удосконалення облікового процесу, підвищення якості облікової інформації щодо аптечної діяльності, розвитку аналітичності облікових даних відносяться:

- використання окремих субрахунків для обліку торгівельних націнок для різних товарів (відкриття у робочому плані рахунків синтетичного рахунку 29 під назвою «Торгова націнка» з субрахунками 291 «Товарні націнки на товари на оптових складах», 292 «Торгівельні націнки на товари в роздрібній торгівлі», 293 «Торгівельні націнки на товари, які були виготовлені в межах закладу»), що сприяє розвитку аналітичності даних щодо торгових націнок на підприємствах фармацевтичної діяльності [9];

- впровадження окремого Закону про фармацевтичну діяльність для більшої систематизації та стабілізації нормативно-правової бази для фармацевтичних підприємств, що має містити окремі розділи, де було б передбачено економічно-правові засади щодо саме виробництва лікарських препаратів і виробів медичного призначення та щодо торгівлі ними;

- розробка Порядку застосування договорів доручення в сфері обігу лікарських засобів, що є доцільним з огляду на важливість укладання договорів із сертифікованими постачальниками готових лікарських препаратів та лікарської сировини [10];

- запровадження окремих загальних систем автоматизації обліку в аптеках, адже зараз спостерігається нестача розвитку єдиних систем замовлення, надходження, розподілу товарів із обліковими програмами [11].

В аптечному господарюванні основною умовою налаштування успішної автоматизації є саме підтримка єдиного обліку по всій фармацевтичній торговельній мережі. Тож діджиталізація роботи аптек є не тільки вимогою сучасності, а й може значно спростити ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, уникаючи помилок через людський фактор.

Висновки і перспективи подальших досліджень. За результатами проведеного дослідження питань організації аптечної діяльності та особливості її оподаткування, можна підсумувати, що цей вид бізнесу має низку особливостей, які впливають на організацію обліку певних об'єктів. Аптека це заклад охорони здоров'я, що функціонує на підставі ліцензії, в якому здійснюється виготовлення та реалізація лікарських засобів і товарів аптечного асортименту за правилами, встановленими чинним законодавством. Тому такі жорсткі вимоги щодо здійснення аптечної діяльності, поєднання виробничої та торгівельної діяльності аптек вимагають формування такої облікової системи, яка забезпечує систему управління достовірною інформацією.

Аптеки підпадають під групу торговельних закладів, але головною відмінністю аптеки від інших торговельних підприємств є існуючі суворі вимоги до приміщення, розташування, персоналу та особливого оснащення, які прописано в Законі України «Про захист прав споживачів». Варто відзначити, що ця сфера діяльності постійно зазнає змін та удосконалень на шляху до впровадження міжнародних стандартів.

Література

1. Борищук В. О. Історичний генезис розвитку аптечної справи в Україні на різних етапах її суспільноекономічного та державнополітичного розвитку. *Фармацевтичний журнал*. 2014. Вип. № 5. С. 29-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pharmazh_2014_5_7 (дата звернення 19.04.2023).

2. Про лікарські засоби : Закон України № 124/96-ВР від 04.04.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 11.05.2023).
3. Гала Л. О. Аналіз ефективності виконання аптекою основних функцій за умов упровадження Належної аптечної практики в Україні. *Соціальна фармація в охороні здоров'я*. 2019. Вип. № 3. С. 48-56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sphhc_2019_5_3_9 (дата звернення 21.05.2023).
4. Руба О. П. Організаційні засади управлінського обліку виробництва продукції фармацевтичних підприємств: стратегічні аспекти. *Вісник Одеського національного університету*. 2016. Вип. 10. С. 134-138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2016_21_10_31 (дата звернення 23.04.2023).
5. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) : Постанова КМУ від 30 листопада 2016 р. № 929. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення 2.05.2023).
6. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України № 2802-ХІІ від 19.11.1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення 1.05.2023).
7. Кудирко О. М. Особливості обліку та контролю товарних операцій фармацевтичної галузі в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. № 41. С. 302-306. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2020_41_51 (дата звернення 14.05.2023).
8. Злагода В. С. Державне регулювання діяльності суб'єктів господарювання у вітчизняній фармації: нормативно-правовий аспект. *Соціальна фармація в охороні здоров'я*. 2021. Вип. № 1. С. 54-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sphhc_2021_7_1_9 (дата звернення 11.05.2023).

9. Саєнко О. М. Особливості бухгалтерського обліку доходів роздрібного фармацевтичного підприємства. *Вісник Донбаської державної машинобудівної академії*. 2015. Вип. № 2. С. 171-174. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vddma_2015_2_31 (дата звернення 9.05.2023).
10. Пристемський О. С., Сакун А. Ж. Вдосконалення теоретичних та методологічних аспектів функціонування системи бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2021. Вип. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8769> (дата звернення: 21.05.2023).
11. Рев'яцький І. Ю. Теоретичні та прикладні аспекти створення єдиної системи обліку інформації про фармацевтичну та медичну продукцію в Україні. *Фармацевтичний журнал*. 2020. Вип. № 6. С. 26-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pharmazh_2020_75_6_5 (дата звернення: 25.05.2023).

References

1. Boryschuk V. O. Historical genesis of the development of the pharmacy business in Ukraine at various stages of its socio-economic and state-political development. *Pharmaceutical journal*. 2014. Issue No. 5. P. 29-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pharmazh_2014_5_7 (date of application 04/19/2023). (in Ukrainian).
2. On medicinal products: Law of Ukraine No. 124/96-VR dated 04.04.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80#Text> (date of application 05/11/2023). (in Ukrainian).
3. Gala L. O. Analysis of the effectiveness of the pharmacy's performance of the main functions under the conditions of the implementation of the Proper Pharmacy Practice in Ukraine. *Social pharmacy in health care*. 2019. Issue No. 3. P. 48-56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sphhc_2019_5_3_9 (date of application 05/21/2023). (in Ukrainian).

4. Ruba O.P. Organizational principles of management accounting of production of pharmaceutical enterprises: strategic aspects. Bulletin of Odessa National University. 2016. Issue 10. P. 134-138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2016_21_10_31 (date of application 04/23/2023). (in Ukrainian).
5. On the approval of the Licensing conditions for carrying out economic activities for the production of medicinal products, wholesale and retail trade of medicinal products, import of medicinal products (except for active pharmaceutical ingredients): Resolution of the CMU dated November 30, 2016 No. 929. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-%D0%BF#Text> (date of application 2.05.2023). (in Ukrainian).
6. Fundamentals of Ukrainian legislation on health care: Law of Ukraine No. 2802-XII of 11/19/1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (date of application 05/1/2023). (in Ukrainian).
7. Kudyрко O. M. Peculiarities of accounting and control of commodity operations of the pharmaceutical industry in Ukraine. Market infrastructure. 2020. Issue No. 41. P. 302-306. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2020_41_51 (date of application 05/14/2023). (in Ukrainian).
8. Zlagoda V. S. State regulation of business entities in domestic pharmacy: regulatory and legal aspect. Social pharmacy in health care. 2021. Issue No. 1. P. 54-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sphhc_2021_7_1_9 (date of application 05/11/2023). (in Ukrainian).
9. Sayenko O. M. Peculiarities of accounting of revenues of a retail pharmaceutical enterprise. Bulletin of the Donbas State Machine-Building Academy. 2015. Issue No. 2. P. 171-174. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vddma_2015_2_31 (date of application 05/9/2023). (in Ukrainian).

10. Prystemskyi O. S., Sakun A. Zh. Improvement of theoretical and methodological aspects of the functioning of the accounting system. Efficient economy. 2021. Issue No. 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8769> (date of application 05/21/2023). (in Ukrainian).
11. Revyatskyi I. Y. Theoretical and applied aspects of creating a unified accounting system for information on pharmaceutical and medical products in Ukraine. Pharmaceutical journal. 2020. Issue No. 6. P. 26-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pharmazh_2020_75_6_5 (date of application: 05/25/2023). (in Ukrainian).